



Gezocht: enthousiaste aiOS ouderengeneeskunde

**“Het is echt een vak
van de toekomst”**

Raymond van de Walle,
voorzitter SOON

In 2040 zijn er in Nederland 165.000 ouderen die 24-uurszorg nodig hebben en 330.000 mensen met dementie. Zonder ingrijpen ontstaat in de toekomst een nijpend tekort aan specialisten ouderengeneeskunde. Diverse organisaties in de ouderengeneeskunde zetten daarom alle zeilen bij om geneeskundestudenten en basisartsen te interesseren voor dit specialisme.

“We hebben in de ouderengeneeskunde te maken met een dubbele vergrijzing”, zegt Raymond van de Walle, specialist ouderengeneeskunde en opleider. Daarnaast is hij voorzitter van SOON, het samenwerkingsverband van inmiddels vijf opleidingsinstituten ouderengeneeskunde in Nederland. “Aan de ene kant is er de vergrijzing van de Nederlandse bevolking. Aan de andere kant

gaat een groot aantal specialisten ouderengeneeskunde de komende jaren met pensioen.” Wie vóór september 2020 in opleiding wilde gaan tot specialist ouderengeneeskunde, kon terecht in Amsterdam, Leiden of Nijmegen. “Om te voorzien in de groeiende opleidingsbehoefte hebben we sinds kort ook opleidingsinstituten in Groningen en Maastricht”, vertelt Van de Walle. “Dit jaar

start bij de vijf opleidingsinstituten samen een recordaantal van 141 (basis)artsen met de opleiding.” Dat lost het probleem echter niet op. Het aantal startende aios groeit weliswaar al jaren gestaag, maar het is nog lang niet voldoende. “Met de huidige instroom houden we hetzelfde aantal specialisten dat we nu hebben. Willen we in de toekomst voldoende specialisten ouderengeneeskunde hebben, dan moeten we nu grote stappen zetten. Daarom hebben we in 2021 plek voor 260 startende aios.” Hij benadrukt dat de grote uitdaging zit in het aantrekken van basisartsen. “Daarom zijn we vanuit SOON een grote promotiecampagne gestart met bijvoorbeeld (online) informatieavonden en meeloopdagen. Meer informatie daarover is te vinden op ouderengeneeskunde.nu. Verder zijn we, samen met verschillende veldpartijen, in gesprek met de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU). Umc’s verzorgen de basisopleiding tot arts en we willen kijken hoe we meer onderwijs en coschappen in de ouderengeneeskunde kunnen realiseren.”

Aantrekkelijk vak

Hoewel basisartsen met open armen worden ontvangen en de banen in de toekomst voor het oprapen liggen, lijken basisartsen nog niet massaal warm te lopen voor een toekomst in de ouderengeneeskunde.

Volgens Van de Walle heeft dat met name te maken met het feit dat onbekend onbemind maakt. “De aios die ik begeleid, staan in het begin versted van de breedte van het vak: het is generalistisch én specialistisch. Naast de complexe zorg binnen de muren van het verpleeghuis kun je ook werken in de eerste lijn, geriatrie, revalidatie en eerstelijnsverblijf. Samenwerking met andere (medische) disciplines zit in de kern van ons vak. Ouderengeneeskunde speelt daarnaast een steeds grotere rol in het leveren van de juiste zorg op de juiste plek voor kwetsbare ouderen en in complexe situaties. Diagnostiek van dementie hoeft niet altijd meer in het ziekenhuis plaats te vinden; de expertise van de specialist ouderengeneeskunde kan hierbij goed worden gebruikt. Daardoor is het specialisme echt een vak van de toekomst.”

Voor en door de regio

Dat ze in Maastricht staan te trappelen om van start te gaan met het opleiden van specialisten ouderengeneeskunde, is niet

gek; de provincie Limburg vergrijst het snelst van heel Nederland. De missie van dit nieuwe opleidingsinstituut is daarom ‘voor de regio, door de regio’. Mariëlle van der Velden-Daamen is specialist ouderengeneeskunde en hoofd van de opleiding in Maastricht. De afgelopen maanden is ze druk geweest met het opzetten van de gloednieuwe opleiding. “Het was natuurlijk spannend om te zien hoeveel nieuwe aios zich zouden aanmelden, maar ik ben blij dat we in september starten met een groep van negen aios.” Ze merkt zelf in haar werk in een verpleeghuis dat de interesse in het vak enorm aantrekt. “Waar ik een paar jaar geleden gemiddeld ongeveer twee keer per jaar een geïnteresseerde basisarts een dag op sleeptouw nam, begeleid ik er nu soms twee per maand.”

“Het viel me al snel op hoe autonoom je als aios ouderengeneeskunde werkt”

Paul Heuvelmans,
aios ouderengeneeskunde

Volgens Van der Velden-Daamen liggen er vooral kansen bij het enthousiasmeren van geneeskundestudenten. “Op faculteiten waar ouderengeneeskunde een verplicht coschap is, is de doorstroom naar de opleiding ouderengeneeskunde groter. Daarom doen wij ons best om het hier in Maastricht ook in het basiscurriculum te krijgen.” Het opleidingsinstituut volgt medisch-inhoudelijk het landelijke curriculum, maar geeft de opleiding ook een eigen karakter. “Onze regionale missie zie je bijvoorbeeld terug in het feit dat we in hetzelfde gebouw zitten als de opleiding huisartsgeneeskunde. We werken nauw samen en voegen terugkomdagen over bijvoorbeeld wondzorg of familiegesprekken van de twee specialisten samen. Op die manier hopen we dat deze dokters elkaar in de toekomst beter vinden.”

Focus op kwaliteit van leven

Een van de basisartsen die in Maastricht begint aan de opleiding ouderengeneeskunde

is Charlotte Coopmans. “Na een aantal jaar promotieonderzoek, is ouderengeneeskunde via een coach op mijn pad gekomen. Ik ben op gesprek geweest en daarna begonnen als aios ouderengeneeskunde. Bij de evaluatie boden ze me meteen een opleidingsplek aan.”

Ouderengeneeskunde heeft haar in de praktijk enorm verrast. “Behalve dat het medisch-inhoudelijk een heel breed specialisme is, kom je ook heel zeldzame ziektes tegen. Wat mij erg aanspreekt, is dat je voor deze patiënten tijd hebt om diep in de materie te duiken en kijkt wat je zelf kan betekenen voordat je de patiënt doorverwijst naar een medisch specialist. Je leert ook creatief om te gaan met de apparatuur en diagnostiek die in het verpleeghuis voorhanden is. Mijn ervaring tot nu toe is dat je daar al heel ver mee komt. Je maakt in de ouderengeneeskunde sowieso veel meer de afweging wat en hoe je behandelt. De focus ligt echt op kwaliteit van leven.” Coopmans kijkt enorm uit naar de start van haar opleiding. “Dat we met een klein clubje starten, zie ik als pluspunt. Bovendien is Maastricht de stad waar ik geneeskunde heb gestudeerd en is het niet ver van waar ik woon.”

“Je hebt echt tijd voor diepgang”

Charlotte Coopmans,
basisarts

Gewoon bijzonder

VASON, de vereniging voor aios ouderengeneeskunde, probeert ook een steentje bij te dragen aan het werven van basisartsen. Paul Heuvelmans, aios ouderengeneeskunde en bestuurslid bij VASON: “Onze kerntaak is het behartigen van de belangen van onze leden. En voor ons als aios is het belangrijk om straks met genoeg collega’s te zijn om de zorg te kunnen leveren die we willen. Daarom kijken we bij VASON naar wat wij kunnen betekenen. Zo werken we samen met SOON, De Jonge Specialist en andere aios-verenigingen samen om te kijken hoe we basisartsen nauwer kunnen laten kennismaken met de specialismen buiten het ziekenhuis.” ▶▶

Volgens hem gaat het kennismaken verder dan weten wat je medisch-inhoudelijke rol is. “In de opleiding viel me al snel op hoe autonoom je als aios ouderengeneeskunde mag werken. Dat contrast is vooral groot als je bijvoorbeeld net als anios uit het ziekenhuis komt. Als aios deel ik mijn tijd zelf in. Dat geldt zowel voor het plannen van de spreekuren, het lopen van visites als voor de frequentie van de contactmomenten met een patiënt.”

“De interesse in het vak trekt enorm aan”

Mariëlle van der Velden-Daamen,
hoofd opleiding Maastricht

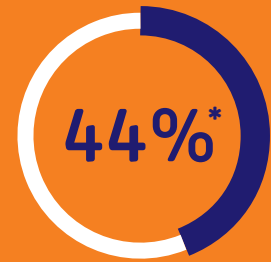
Naast zelfstandig moet je als specialist ouderengeneeskunde toch ook juist een teamspeler zijn, benadrukt hij. “Je werkt in een verpleeghuis met een team van verschillende zorgprofessionals samen. Ook hier is in de opleiding veel aandacht voor. Zo heb je de keuze om zaken als communicatie en persoonlijk leiderschap als leerdoel te stellen.” Heuvelmans vindt het specialisme zowel generalistisch als specialistisch. “Natuurlijk ben je er als specialist ouderengeneeskunde voor de diabeteszorg, wondverzorging en het voorschrijven van zalfjes. Maar als het gaat om eindstadia van bepaalde ziektes, dan zijn wij echt een specialist. Daar komt veel palliatieve zorg bij kijken, en gelukkig is daar in het vak voldoende ruimte voor.”

Om meer basisartsen voor het vak te enthousiasmeren, is het volgens Heuvelmans belangrijk dat aios en specialisten ouderengeneeskunde meer van zichzelf laten zien. “Als startende geneeskundestudent droom je ervan om iedere dag levens te redden. De realiteit is dat bijna geen enkele arts dat doet. Wat we vooral moeten laten zien, is dat wat wij doen ook heel bijzonder en veelzijdig is.” ■

Cijfers



Tussen 2005 en 2018 bleef 16% van alle opleidingsplekken tot specialist ouderengeneeskunde onvulbaar.



Zonder ingrijpen loopt het tekort aan specialisten ouderengeneeskunde in 2034 op tot 1.230. Er zijn dan 2.766 specialisten nodig om aan de vraag te voldoen. Dat betekent dat 44% van de vacatures niet is in te vullen.

260**

In 2020 gaan 141 aios van start. In 2021 is er bij de vijf opleidingsinstituten voor het specialisme ouderengeneeskunde gezamenlijk plaats voor 260 startende aios.

1-11

Voor de groep aios die in maart 2021 met de opleiding start, loopt de inschrijving nog tot 1 november. Zie voor meer info: www.soon.nl.

* Bron: Verenso

** Bron: Ministerie van VWS

“Je moet zelfstandig, maar ook een teamspeler zijn”